

Oikeustapauskokoelma

Asia C-83/17

KP
vastaan
LO

(Oberster Gerichtshofin esittämä ennakkoratkaisupyyntö)

Ennakkoratkaisupyyntö – Oikeudellinen yhteistyö yksityisoikeudellisissa asioissa – Vuoden 2007 Haagin pöytäkirja – Elatusvelvoitteisiin sovellettava laki – 4 artiklan 2 kohta – Elatusapuun oikeutetun asuinpaikan vaihtuminen – Mahdollisuus soveltaa takautuvasti elatusapuun oikeutetun uuden asuinpaikan valtion lakia, joka on sama kuin lex fori – Ilmauksen ”jos elatusapuun oikeutettu ei kykene saamaan – elatusapua” ulottuvuus – Tilanne, jossa elatusapuun oikeutettu ei täytä lakisääteistä edellytystä

Tiivistelmä – Unionin tuomioistuimen tuomio (kuudes jaosto) 7.6.2018

- Ennakkoratkaisukysymykset – Unionin tuomioistuimen toimivalta – Ulottuvuus – Elatusvelvoitteisiin sovellettavasta laista tehty Haagin pöytäkirja – Kuuluminen toimivaltaan*
(SEUT 267 artikla; 23.11.2007 tehty Haagin pöytäkirja)
- Oikeudellinen yhteistyö yksityisoikeudellisissa asioissa – Toimivalta, sovellettava laki ja päätösten tunnustaminen ja täytäntöönpano elatusvelvoitteita koskevissa asioissa – Elatusvelvoitteisiin sovellettavasta laista tehty Haagin pöytäkirja – Tiettyjä elatusapuun oikeutettuja suosivat erityissäännöt – Elatusapuun oikeutettu, joka ei kykene saamaan elatusapua asuinpaikkavaltionsa lain nojalla – Lex forin soveltaminen kyseisen elatusapuun oikeutetun vaatimukseen myös hänen asuinpaikkansa vaihtumista edeltäneeltä ajanjaksolta – Edellytykset*
(23.11.2007 tehdyn Haagin pöytäkirjan 4 artiklan 2 kohta)
- Oikeudellinen yhteistyö yksityisoikeudellisissa asioissa – Toimivalta, sovellettava laki ja päätösten tunnustaminen ja täytäntöönpano elatusvelvoitteita koskevissa asioissa – Elatusvelvoitteisiin sovellettavasta laista tehty Haagin pöytäkirja – Tiettyjä elatusapuun oikeutettuja suosivat erityissäännöt – Elatusapuun oikeutettu, joka ei kykene saamaan elatusapua asuinpaikkavaltionsa lain nojalla – Käsite – Elatusapuun oikeutettu, joka ei täytä tiettyjä asuinpaikkansa lainsäädännössä asetettuja elatusavun saamisen edellytyksiä – Kuuluminen käsitteen alaan*
(23.11.2007 tehdyn Haagin pöytäkirjan 4 artiklan 2 kohta)

1. Ks. tuomion teksti.

(ks. 21–25 kohta)

2. Elatusvelvoitteisiin sovellettavasta laista 23.11.2007 tehdyn Haagin pöytäkirjan, joka hyväksyttiin Euroopan yhteisön puolesta 30.11.2009 tehdyllä neuvoston päätöksellä 2009/941/EY, 4 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että

- se, että tuomioistuINVALTIO on sama kuin valtio, jossa on elatusapuun oikeutetun asuinpaikka, ei estä tämän määräyksen soveltamista, kun tähän määräykseen sisältyvässä toissijaisessa liittymäsäännössä tarkoitettu laki ei ole sama kuin kyseisen pöytäkirjan 3 artiklaan sisältyvässä ensisijaisessa liittymäsäännössä tarkoitettu laki
- tilanteessa, jossa elatusapuun oikeutettu, joka on vaihtanut asuinpaikkaa, esittää uuden asuinpaikkavaltionsa tuomioistuimessa elatusvelvollista vastaan elatusapuvaatimuksen takautuvasti ajanjaksolta, jolloin hän asui toisessa jäsenvaltiossa, tuomioistuINVALTION lakia, joka on myös hänen uuden asuinpaikkavaltionsa laki, voidaan soveltaa, jos tuomioistuinjäsenvaltion tuomioistuimilla oli toimivalta käsitellä näitä asianosaisia koskevia ja asianomaiseen ajanjaksoon liittyviä elatusapua koskevia asioita.

Kuten Haagin pöytäkirjan 4 artiklan 2 kohdasta ilmenee, tällä määräyksellä, jonka nojalla tuomioistuINVALTION lakia voidaan soveltaa sen valtion lain sijasta, jossa elatusapuun oikeutetun asuinpaikka on, on tehokas vaikutus vain, jos nämä lait poikkeavat toisistaan. Tästä seuraa, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa, jossa tuomioistuINVALTION laki – tässä tapauksessa Itävallan laki – ei ole sama kuin sen valtion laki – tässä tapauksessa Saksan laki –, jossa elatusapuun oikeutetun asuinpaikka oli sinä ajanjaksona, jolta hän vaatii elatusapua, Haagin pöytäkirjan 4 artiklan 2 kohta voi saada tehokkaan vaikutuksen.

Tämän lisäksi kyseisessä määräyksessä tarkoitettua tuomioistuINVALTION lakia on kuitenkin voitava soveltaa takautuvaan elatusapuvaatimukseen. Tältä osin on todettava, että pelkästään Haagin pöytäkirjan 4 artiklan 2 kohdan sanamuodon perusteella ei voida varmuudella määrittää tämän määräyksen ulottuvuutta. Sitä on tulkittava ottaen huomioon Haagin pöytäkirjalla käyttöön otettu liittymäsääntöjen järjestelmä ja tämän pöytäkirjan tarkoitus.

Haagin pöytäkirjalla käyttöön otetusta liittymäsääntöjen järjestelmästä on todettava, että sen 4 artiklan 2 kohdassa vahvistetaan tiettyjen elatusapuun oikeutettujen hyväksi erityissääntö, joka täydentää pöytäkirjan 3 artiklassa olevaa yleissääntöä.

Kuten erityisesti Bonomin muistiosta ja komission, joka osallistui aktiivisesti Haagin pöytäkirjan hyväksymistä koskeviin neuvotteluihin (ks. ehdotus neuvoston asetukseksi tuomioistuimen toimivallasta, sovellettavasta lainsäädännöstä, tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta ja yhteistyöstä elatusapuun liittyvissä asioissa (COM(2005) 649 final)), tavoittelemista päämääristä ilmenee, tällä järjestelmällä pyritään takaamaan sovellettavan lain ennakoitavuus varmistamalla, että määrättyneellä lailla on riittävä yhteys asianomaiseen perhetilanteeseen.

Kun otetaan huomioon Haagin pöytäkirjan mukainen liittymäsääntöjärjestelmä ja sillä tavoiteltu ennakoitavuus, sellaisina kuin niitä on kuvattu edellä 41 kohdassa, on katsottava, että jos Haagin pöytäkirjan 4 artiklan 2 kohdassa toissijaiseksi määrätty tuomioistuINVALTION lain soveltaminen seuraisi pelkästään elatusapuun oikeutetun uuden asuinpaikan valinnasta ilman, että tämän lain ja elatusapuun oikeutetun ja elatusvelvollisen perhetilanteen välillä olisi yhteyttä ajankohtana, johon elatusvelvollisuus liittyy, tällaisen lain soveltaminen ei olisi tämän järjestelmän eikä tavoitteen mukainen.

(ks. 29, 33, 34, 37–39, 41, 46, 51 kohta ja tuomiolauselman 1 kohta)

3. Haagin pöytäkirjan 4 artiklan 2 kohdassa olevaa ilmausta ”ei kykene saamaan elatusapua” on tulkittava siten, että se koskee myös tilannetta, jossa elatusapuun oikeutettu ei kykene saamaan elatusapua aiemman asuinpaikkavaltionsa lain nojalla siitä syystä, että hän ei täytä tiettyjä tässä laissa säädettyjä edellytyksiä.

(ks. 59 kohta ja tuomiolauselman 2 kohta)